



Gasthuislaan (voorheen 48) /hoek Paradijspoort Wijk 2-370 D 1356/1357, later D 2635

Koestal en karnton met honden in de Paradijspoort

In 1862 overleed op de Gasthuislaan op de hoek van de Paradijspoort melkverkoper Gerard Voskuil (1809-1862). Het huis 'ingericht als melknering' met een koestal, varkenshok en een open erf met drinkput en een put met spoelngdik (veevoer). Het erf had een uitgang via de Paradijspoort tussen de Gasthuislaan en de Pieterstraat. Voskuil boerde daar sinds 1851 en had in 1855 een stukje grond aan de Paradijspoort erbij gekocht.

Bij zijn overlijden, midden in de zomer, had hij zijn 14 koeien en een lam in de wei staan in de Zuidpolder van Delfgauw in de gemeente Vrijenban. Dat land pachtte hij van juffrouw Johanna van Zonsbeek. In de Gasthuislaan had hij drie biggen en een koppel kippen. Inmiddels had hij voor 14 voer hooi binnengehaald (ca. 10.000 kg). Hij had ook twee honden om boter mee te karnen. Waarschijnlijk liepen die daarvoor in een rad om de karnton in beweging te zetten. Daarnaast had hij ook een hondenkar om melk langs de deuren te slijten.

Winkel

In het voorhuis was ook een soort winkeltje, met een toonbank, melktafel en een eierenrek, drie koperen melkkannen en een weegschaal met koperen schalen. Daar lag echter ook allerlei gereedschap, zoals twee melkjukken, een sloothak, een stelplukker (stok om onkruid mee los te trekken), hooivorken en de hondenkar. Verder stonden er drie testen om melk in af te romen. Er was een kelder met een 'partijtje zuivel', een botervloot en een ton spek. In 1892 was in de kelder een koelput.

In het 'woonvertrek', waarschijnlijk de opkamer boven de melkkelder, zaten twee bedsteden, een 'klok met schilderij', een kooi met een duif, een kastje met theegoed en natuurlijk een tafel met stoelen en een eiken klerenkast. De karnton stond in het achterhuis, tevens boenhok, tussen wat emmers en andere 'rommeling'. Daarnaast was nog een klein hokje met koedekken, touw, oud ijzer en een vogelkooi.

In de stal waren diverse grampels en klaven (kettingen en beugels om koeien mee vast te kunnen zetten). Ook stond er een kruiwagen, drie kuipen, een riek, een schop en wat brandhout. Op het plaatsje stond een melkketel, waarschijnlijk bij de pomp om daar de melk te kunnen koelen met oog op het boter maken.

De boerin had redelijk wat gouden ringen, bellen, hangers en kaspelden en een gouden ketting met een slot met juwelen. Ook waren er zilveren broek- en schoengespen in huis, een zilveren horlogeketting en een pepermuntdoos van zilver.

Spaargeld

Aan contanten was er slechts f 22, maar de overledene had maar liefst f 2.000 spaargeld 'in administratie gegeven' bij notaris B. van Berkel. En opvallend genoeg ook f 292 in bewaring bij veehandelaar Philip Lugtigheid, die bovendien de notaris als taxateur behulpzaam was bij de inventarisatie.

Voor Gerard Voskuil het pand in 1852 kocht, boerde hij er waarschijnlijk al enige tijd als pachter van de verschillende eigenaren die het in de periode 1850-1852 aan elkaar doorverkochten. In 1850 was hierbij sprake van een huis met varkensschuur, maar nog geen koeienstal. Die zien we voor het eerst bij de verkoop een jaar later. Gerard Voskuil was in 1846 vanuit zijn geboortedorp Kethel naar Delft gekomen en daar getrouwd met Magdalena Romeijn. De ouderlijke boerderij waar hij in Kethel was opgegroeid, was toen net verkocht omdat de nieuwe spoorlijn van Den Haag naar Rotterdam er dwars overheen werd gelegd. In 1847 komen we Gerard als melkboer tegen bij de stal van Post in het Rode Hek achter de Molslaan. (zie daar)

Op deze plek aan de Gasthuislaan was in het begin van de negentiende eeuw aardappelhandelaar Krijn Verheul actief, die vermoedelijk ook aardappels verbouwde op de braakliggende terreinen rond de inmiddels vrijwel verdwenen Paradijspoort. Later nam tuinder Jan 't mannetje uit 's Gravenzande de zaak over, tot 1850. De varkens zorgden daarbij waarschijnlijk voor de mest van zijn moestuin.

Stallen in Gasthuislaan 30

In 1865 verkocht de weduwe Magdalena Romeijn het perceel aan de 23-jarige bouwman Leendert van Dijk (1842-1916) uit Schipluiden. Met zijn vrouw Margaretha Veer kreeg hij hier een groot aantal kinderen, waarvan er verschillende overlijden, waaronder de 16-jarige dochter Wilhelmina in 1884 en de 25-jarige zoon Cornelis in 1891.

In 1867 had hij 13 koeien, waarvan er 4 onder de longziekte hadden geleden. In 1871 had hij opnieuw last van de ziekte. Voor een negenjarige koe die inmiddels moest worden

afgemaakt om verspreiding van de ziekte te voorkomen, kreeg hij toen een schadevergoeding van f 75.

In 1889 had hij 22 koeien. Kort daarna zette Van Dijk in 1892 de zaak te koop, blijkens de verkoopadvertentie in de Delftsche Courant. Bij het bedrijf hoorde toen ook de stallen en wagenshuur met paardenstal in en achter Gasthuislaan 30 en 32 en een pakhuis in het Molenslop aan de zuidzijde van de Molstraat. Het pand Gasthuislaan 30/32 kende een bovenwoning, die verhuurd werd voor twee gulden per week.

Koper in 1892 van Gasthuislaan 48 werd de vrouw van J.J. Cramer, een actieve huisjesmelker in de buurt, die het een en ander sloopte en verbouwde. De stal verdween. Leendert van Dijk vestigde zich als melkverkoper op Molstraat 61, bij het Molenslop. Of hij daar nog koeien had, is onbekend. Hij overleed daar in 1916, na in 1910 enige tijd in het St Joristghuis te zijn opgenomen. Zijn weduwe overleed in 1922.